

Csak mérgelődünk?

Észrevehetjük, szó hatunk a szabályszegésekért

Hogy fölháborodunk azon, ha, mondjuk valamelyik építőipari vállalat teherautója kavicsot, homokot szór maga után az úton, vagy kezeivel sarat visz föl az aszfaltra. Ha a szemünk előtt sülyeszt a zsebébe valaki két Szimfóniát az ABC-ben. Ha az ablakon kitekintve látjuk: a ricsajozó társaság nemcsak hangerejével kérédek; buzgón tördeli szét a pihenőpadot. Morgolódunk magunkban, szidjuk az ilyen-olyan embereket, s olykor szó éri a rendért felelős hatóságok háztáját is. S valljuk be, ritkán jut eszünkbe, hogy nekünk is van némi szerepünk abban, hogy mindez ne történjék meg. A passzív mérgelődés nem használnál, sőt csak kárt okozunk vele önmagunknak, és közös ügyeinknek is.

Nemrégiben tárgyalta a városi tanács vb a tanácsi szabálysértési hatóságok tevékenységét. Megállapította: általános tapasztalat, hogy míg a közvélemény szigorúan elítéli a rendellenes vétőket, a nevelésüket szolgáló bejelentés — s gyakran a felelősségre vonás is — elmarad. Márpedig így a város nem lesz tisztább és rendezettebb, lakói nem lesznek becsületesebbek, fegyelmezettebbek. A hatóság kezében ugyan a fegyelmezés eszköze, de nem mindenható, hogy csaknem 174 ezer ember viselkedését mindig szem előtt tartsa, s igazságosan ítélkezze. A szomszéd, a járókelő, a vásárló — a közönség érdekeit védik bizonyos előírások, amelyek a mai normáknak megfelelően

szabályozzák életünket. Az ellenük vétőket a szomszéd, a járókelő, a vásárló, a közösség minden tagja észreveheti, rájuk szólhat, hiszen ez is lehet a nevelés egyik módja, s van akinél nem is hatástalan. S ha mégis: ne féljünk bejelenteni illetékes helyen, ha valaki megsértette együttélésünk szabályait.

Itt van példaként a város tisztasága. Aligha akad a szegedi, akit ha megkérdeznék: szeretne-e ragyogó, tiszta városban élni, nemmel felelne. Mégis, lámpással kereshetnénk azt az embert, aki rászólna egy személtre. Vagy fölírna a sódert szétszóró autórakozását és közölné a szabálysértési előadóval. Igaz, az utóbbi előfordult: egy gépkocsivezetőt megbírságoztak. A következmény: a sofőr fölmondott munkahelyén. Ez a reakció példája a közös szemlélet hiányának. Mindannyiunk célja: a tiszta város. Csak hogy a város nemcsak a városgazdálkodási vállalaté. Mindannyian lakjuk, élünk, dolgozunk benne, vigyázni rá mindannyiunk kötelessége.

1976-ban összesen 1183 szabálysértést tartottak nyilván a tanácsnál. Ebből mindössze 95 volt a közbiztonság ellen vétők száma. (Ez is elsősorban a vb által létrehozott Ütfelügyeleti Csoport munkájának köszönhető.) S hogy mennyire nem érezzük ilyenkor magunkénak a várost, jelzi egy másik szám: 372-en, a legutóbb, a tulajdon védelmében tettek bejelentést.

Az eddigiekből tévedés lenne azt a következtetést

levonni, hogy a hatóságok rendszeres, alapos földterít munkájára nincs szükség. Ellenkezőleg. Szabályozott életünk rendjéért az eddigiek-nél is többet kell tennünk. Vannak olyan hatóságok, amelyeknél az asztaliókban öröndetesen" megszaporodott a bejelentések száma, de épp úgy halmozódott az elintézetlen ügyek aktája is. A gyors és megfelelően mérlegelt felelősségrevonással szemben ez a gyakorlat nem kecsegtet túl jó eredményel.

Jelenleg hátráltatja a hatóságos nevelés érvényesülését az, hogy a városban hét elsőfokú tanácsi hatóság van. Ez a szétaprózottság csaknem lehetetlenné teszi az egységes bírságolást is. Ami Szegeden gond kicsiben, ugyanaz országos méretekben is létezik: összesen tíz hatóság foglalkozik szabálysértéssel, köztük a tanács, a KÖJAL, a Kereskedelmi Felügyelőség stb. Valamennyienek egységes elvek, egységes elbírálási rendszer alapján kellene működnie.

A nevelés eredményessége függ attól, akit nevelnek, és attól, aki nevel. És függ az egységes nevelési szemlélettől, valamint attól, létezik-e valamiféle közös értékmérő rendszer, amely minősíti a magaviseletet is. És mindez nemcsak az iskola falai között érvényes.

Chikán Ágnes

Iskolai fegyelmi — tanulsággal

Szégyen nélkül beszélt V. J.

— Neked miért jó, hogy kollégiumban laksz?
— Böven van időm a tanulásra, mert csak hét végén utazom haza. Ha nem éreik valamit, megbeszélhetem a többiekkel. Aztán lehet focizni, játszani és olvasni.
— No meg verekedni, és sörpénzt kicsikarni a kisebbektől.
— Hát...
— Hallottál V. J. esetéről?
— Igen.
— Mit szólsz hozzá?
— Nem gondoltam volna.

A fiatalok V. J. — társai segítségével — három hónapig szedte a sápot a kollégiumban, a megfélemlített gyerekektől. Egyik este bukkolt le, amikor — sörszög után — hazatért, és hajánál fogva rángatta ki az ágyból egyik beteg társát. A marokban tartott egyforintosokat szerencsére már nem sikerült megetetnie a fiúval, mert megérkezett a nevelőtanár.

Néhány mondat az iskolai fegyelmi tárgyalásról:
— Mennyi a zsebpénzed?
— kérdezi a bizottság vezetője V. J. egyik társától, B. I.-tól.
— Az ösztöndíjam 350 forint. Hetente kapok még egy ötvenest, vagy százast.
— Mire költöd?
— Dohányzok, kajálok, meg egy üveg sör hetente — válaszol a 14 éves fiú, a legcsekélyebb tisztelet nélkül.
— Elég sok pénzt kapsz szombatoként, mégis mindig egy fillér nélkül jön ha-

za — szól közbe a fuvaros apa.
— Meséld el még a farmerlopás és az igazolatlan hiányzás történetét!
A gyerek mesél — arcán nincs jele a szégyennek, sem a megdöbbenésnek.
A másik társ, H. B. 16 éves, magas fiú. Nem először idézték fegyelmi tárgyalásra.
— Verekedtél az utcán, a tanműhelyben, cigarettát loptál a boltból — sorolják a vétkeit. — Mást már ki zártunk volna ezért, de te újabb lehetőséget kaptál. Miért nem éltél vele?

— Hm...
— Most már késő — összegzi véleményét az apa.
A pedagógusok szemében csodálkozás és megdöbbenés: éppen az édesapa mond le a javulásról?

V. J.-től a következő szabakkal búcsúzik a fegyelmi bizottság vezetője:
— Pénzt vettél el gyengébb társaidtól, többször verekedtél. Súlyos a vétked. Az út, amelyre léptél, rossz helyre vezet. Le kell térd róla. Ha sikerül is, nem lesz könnyű.

A változásra lehetőséget kapott, hiszen büntetése enyhé: eltiltják a megkezdett tanév folytatásától. Vagyis öszre újra kezdheti a második osztályt.

A riport elején megszólalt a fiú azt mondta: nem gondolta volna, hogy V. J. ilyenre képes. Az iskola igazgatója vajon gondolta-e?
— Elsős korában nem volt baj vele. Annnyira nem, hogy

KISZ-alapszervezeti titkárnak akarták választani. Aztán a nyári szünidőről megértesítve tért vissza. A viselkedése látszatra alig változott. Valójában viszont alaposan.

Három hónapig garázdálkodott...

Az alattomoságot a pedagógusnak sem könnyű észrevenni. V. J. megfélemlítette azokat, akikről pénzt kért. Senki sem mert szólni. A hallgatás nem volt föltűnő, hiszen egyébként is csendes gyerekekkel próbálkoztak. Az eset úgy is fölfogható — remélem a rosszra hajlók így is látják —, hogy nincs fegyelemsértés, amelyre előbb vagy utóbb ne derülne fény.

V. J. két társát nem zárták ki az iskolából. Milyenek látják őket most?

Nekik jót tett, hogy megszokták a kapcsolatuk V. J.-vel. Most szerények és rendesen tanulnak.

A kollégiumban kényelmet kapnak a diákok, és lehetőséget a jó tanulásra. De gondolni kell arra, hogy az együttélés veszélyeket is rejt.

Szirák József

Jégzajlás a Tiszán

Becsénél, a múlt év őszén felavatott új záróját előtt a Tiszán több kilométer hosszúságban össztörölődött a zajló jég. A banáti mezők közölgát Újvidékre szállító

Emberarcú ember

Meglehetősen rácsodálkozással hallanák a köznapis beszélgetésben az ilyen-fajta kérdést:

— ...és mondd, milyen az életmódod?
— Izé... hogy mármint az én miccsodam... az életmódod? Hát, voltaképpen nem panaszkodhatom — jöhetne és jönne is az óvatokodó válasz.

— És mondd, hogy élsz?

— Ja, hogyan élek, ezt akarod tudni? Hát, nézd, öregem, hazudnék, ha azt mondanám, hogy... de hát azért bőven van gondom. Nagyon is bőven...

Eszem ágában sincs most és itt a hazai életmódkutatás fontos és tudományos területére beszabadulni. Sem fegyverzetem nincs hozzá, már ami az effajta kutatások tudományos eszköztárát illeti, sem helyem, hiszen az írás terjedelme ezt nem is tenné lehetővé. A kissé tudománykodó, de a nagyon is köznapis kérdés, ha nem is az életmód-, de az életfelfogás-kutatás (nem tudom, van-e ilyen egyáltalán) területéhez kötődik. Még közelebből: a politikai közgondolkodáshoz.

Legyenek ezek a válaszok akár megelégedettek, vagy elégedetlenek, az esetek döntő többségében arra a kérdésre, hogy hogyan él valaki, milyen az életmódja, a válasz általában az anyagi — nem az objektív! — világ valóságából való. Köznapi, egyre többen jól élnek, mert van házuk, autójuk, mert megvan mindenük vagy majdnem megvan, illetőleg sokaknak nincs balatoni telkük, még lakásuk sincs, kerékpárjuk van csak, és nincs takarékbetét-könyvük sem. Hozzáértő az igazsághoz, mégpedig az öröndetes igazsághoz — nem tagadva ezzel persze a gondokat sem és a gondokkal küszködő társadalmi rétegek létét sem —, az így feltett kérdésekre évtizedünk második felére többnyire a megelégedettség hangján érkezik a válasz.

A világ anyagi — tanítják a materialista filozófusok, s némi facsart szellemeskedéssel, rögtön azt is hozzá lehet tenni, megtoldva egy kis konyhai filozófiával, hogy a világ: anyagi. Ha van tisztes (vagy nem tisztes) jövedelem, ha a szükséges anyagi javak körülvesznek, ha biztosítottak megszerzésük lehetőségei, akkor heurka, itt van már Kánaán, de legalább is a szocializmus. Van miből élnünk, van miből jól élnünk, gyakran arra is telik, amire egyébként nem nagyon telne, de majd csak lesz, valahogy... egyszerűen, a mi világunk egysége e világ anyagiasságában rejlik. Nem anyagiasságában: anyagiasságában!

Miért lenne az baj, ha egy olyan ország és olyan nép számára, amelynek történelmében alig, vagy egyáltalán nem is tettek fel eddig a kérdést: hogyan él? — miért lenne baj, ha most jól él? Hiszen ezt a kérdést annaktájt nem szemérmességből nem tették csak fel, mert minék is kérdezni ilyest olyastól, aki éppen hogy a létezés szintjén él, a különben is uralkodó osztályának hol volt valaha szemérme akár ilyen téren is! Nem tették fel ezt a kérdést, egyszerűen azért, mert nem is érdekelte a felsőbb tízezreket, hogy az alsóbb milliók hogyan élnek.

Nos, mind ez már történelem. Éppen azért, mert ez már történelem, lehet jogos az őszinte és a válasz tekintetében többé-kevésbé magabiztos kérdés az anyagi javakban gyökeredző. A gyomor te-

lítettését hamarabb megérezzük, mint az értelem éhének oltását. A meleg ruhát a fázón testen előbb, mint a tavaszra forduló nap kezdődő melegét. Egyszóval: az anyagiakat előbb, mint a szellemieket. Csak hogy már úgy vélhető, harmincharmadikra forduló évek távolából, hogy a társadalom szemlélete, s benne, az egyes ember véleménye is, az életmód megítélését illetően, túlléphetne már a csak kézzelfogható anyagiakon. A szocialista társadalmi rend nem azért különb a kapitalista világnál, mert az egykori nincsteleneknek, a hajdan elmaradott és korunkra felépített ország új fiainak már képes megadni azokat az anyagiakat, amelyek a gondtalan élethez szükségesek. Nem azért különb a szocializmus a kapitalizmusnál, mert olcsóbbak a vendéglátóipari árak, mert kisebb a jövedelemadó mértéke, s nem azért. „Érte utol” hazánk valamely kapitalista országot történelmileg, mert történelmileg már van ereje hozzá, hogy gépkocsit dugjon a proletár feneké alá.

A nekem és sokaknak ronda sátorotós házak egyben szívét melengető persze, mert anyagi gyarapodásról, emberibb életéről tanúskodnak, mint a gépkocsik is, a víkendházak is, meg a világ összes tájáról összehordott és hordott cuccok hivalkodása is. Csak hogy ami a lényeg ebben, az új arcú és tartalmú, eddig soha nem volt társadalomban, hogy az embernek emberhez való viszonyát teremtette újjá. Hogy az embert, nem mint a Lee-farmer hordozóját, vagy egy Zsiguli tulajdonosát, vagy egy balatoni villa bérbeadóját tekintve, a társadalom tagjának, hanem mint — embert. Emberségével, lelkiismereti szabadságával együtt, azzal, hogy az ember lett a fontos. Az alkotó, a teremto, a gondolkodó, a közösségekben és a közönségekben élő, arra mindig építő ember.

Ha a gyalog megy, akkor is. Ha nincs még a Mátrában se víkendháza, akkor is. Ha régmódi és olcsó szövetnadragban jár, akkor is fontosnak, nagyon fontosnak tartja. A társadalom alapjának. Akiért, s akivel történhetik minden. Gyakori hivatkozás és kép: a kapitalizmusban részvétlenül átlépi a földön fekvő embert. Mint általános képe, persze, igaz. Am érzésem szerint nálunk — és persze ez is csak általánosított kép — nem lépik át, hanem előbb részvétellel felfélelnek, s csak úgy hagyják ott. Mert szeretni kell, talán éppen valami maszek munkára, hogy meglegyen a drága vaskerítés ára a negyztmeternyi telek körül.

— Hogyan élsz?

— Emberségesen!

Nem nagyon kapni ilyen választ a kérdésre. Eszem ágában sincs szót emelni az anyagi javak ellen. Csak miatt? Az emberi érték és mérték valamiféle ilyen megmértetése miatt. Az emberi élet és végcél e fajta kitűztetése miatt. Mert akkor az a helyzet alakulna ki, hogy a szocializmus jóvoltából és keretei között egyesek megteremtik maguknak és magukban a kis házi kapitalizmusukat. A szellemiekben okvetlen. A közönnvel és kicsinyességgel, az érdektelenséggel és a kivagyisággal, a teperéssel és az önzéssel.

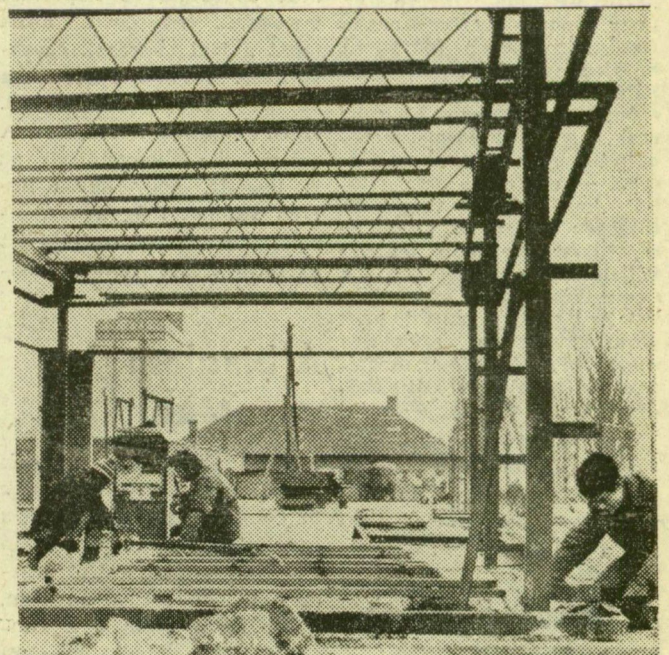
Miért: emberarcú ember nem ülhet a gépkocsi volánja mögött?

Gyurkó Géza

Az utak járhatók

Az országban a közutakon sehol sincs akadály — így szólt az Útinform tegnapi jelentése. A fő közlekedési utak az ország nagy részében szárazak, csak Vas és Zala megyében nedvesek helyenként. Zalaiban a 61-es, 74-es és a 86-os számú főutak több helyütt síkosak. Hasonlóan óvatosságot ajánlatos Vas és Zala alsóbbrendű útjain, valamint Keszthely környékén és a Mátrában, ahol az éjszaka hódara hullott. Az említett helyeken tegnap összesen 120 munkagép szórta a felső- és alsóbbrendű utakat. (MTI)

Épülő benzinkút

Somozyi Károlyné felvétele

Tavasszal új üzemanyagöltő állomást adnak át a Dorozsmai úton, melynek gazdája az ÁFOR lesz. Képünkön: a Magas- és Mélyépítő Vállalat hegesztői már a befűző munkálatokat végzik az épület vázszerkezetén